

Fylkesutvalgets behandling av sak 196/2022 i møte den 18.10.2022:

Behandling

Heidi Bjerga (Sosialistisk Venstreparti) fremmet følgende alternative forslag:

1. Rogaland fylkeskommune er positiv til at det er lagt fram forslag om ei ny minerallov med formål og omsyn som nemnt i § 1-1. Fylkesutvalet meiner at NOU 2022: 8 Ny minerallov gir god bakgrunn for lovforslaget. I ei ny minerallov må det verte slått fast at det i framtida må satsast meir på resirkulering/omattbruk og eit lågare uttak av viktige mineral.
2. Rogaland fylkeskommune støttar lovforslaget om utvida verkeområdet for minerallova, jf. §§ 1-2 og 7-4, slik at den omfattar utvinning av mineral frå etterlatne massar frå tidlegare mineraluttak, og slik at det vert rapporteringsplikt om overskotsmassar for samla uttak på over 5000 m³ som skjer som ledd i tilrettelegging for annan bruk av grunnen, t.d. overskotsmassar frå større infrastrukturbyggingar.
3. Rogaland fylkeskommune støttar lovforslaget om å vidareføre leiteretten, jf. § 3-1, og med den avgrensinga som er føreslått for leiteretten i lovforslaget og døme gitt i NOU-en.
4. Rogaland fylkeskommune støttar rekkefølgekravet i lovforslaget § 6-3, om at arealavklaring etter plan- og bygningslova skal vere på plass før direktoratet gir driftsløyve etter minerallova.
5. I lova må det stillast krav om at uttak av mineral må skje med den best tilgjengelege teknologien (BAT) og ikkje den billeggast tilgjengelege teknologien (CAT). Målet må vere full ressursutnytting, og det må vere forbod mot dumping av restmassar/gruveslam i sjø/vatn. Og det må stillast krav om underjordsdrift og tilbakefylling av overskotsmassar som ikkje vert nytta.
6. Det må stillast krav om at det vert laga ein plan og sett av midlar eller bankgarantiar for opprydding mm og at desse midlane/garantiane er på plass før arbeid vert sett i gang.
7. Rogaland fylkeskommune meiner det må innførast ein naturressursskatt (grunnrenteskatt) på uttak av mineral.

Solveig Ege Tengesdal (Kristelig Folkeparti) fremmet følgende forslag på vegne av Ap, H, Sp, V og KrF:

Alternativt pkt. 6:

6. Rogaland fylkeskommune støtter ikke utvalgets forslag om å innføre en ny bestemmelse i plan- og bygningsloven om utvidet åpning for bruk av statlig plan i mineralsaker, da en anser at vilkårene i gjeldende plan- og bygningslov § 6-4 er tilstrekkelige. Videre er fylkeskommunen negativ til utvalgets forslag om å gi Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) kompetanse til å fatte vedtak om dispensasjon fra kommunale planer i forbindelse med vedtak om undersøkelsestillatelse. Begge disse forslagene vil medføre en svekkelse av det kommunale selvstyret og dermed innebære et inngrep i ansvarsfordelingen mellom kommunale og nasjonale myndigheter i saker om arealutnyttelse.

Solveig Ege Tengesdal (Kristelig Folkeparti) fremmet følgende tilleggsforslag på vegne av Ap, H, Sp, V og KrF:

Tilleggsforslag:

7. Rogaland fylkeskommune støtter utvalgets justerte forslag om innføring av en rekkefølgebestemmelse for planavklaring før DMF kan gi driftstillatelse etter mineralloven.

8. Rogaland fylkeskommune mener det bør innarbeides en rett for kommunene til kostnadsdekning til nødvendig juridisk og annen sakkyndig hjelp, slik det er for vannkraftutbygginger etter vassdragsreguleringsloven § 13.

9. Rogaland fylkeskommune mener vertskommuner for mineralvirksomhet må sikres en lovfestet rett til både en verdiandel og kompensasjon, eksempelvis grunnrenteskatt, slik det er for andre naturressursbaserte næringer som vannkraft, vindkraft og havbruk.

10. Rogaland fylkeskommune ber departementet vurdere om det bør innarbeides en hjemmel for revidering av tidligere gitte tidsubegrensede mineralutvinningskonsesjoner etter gammelt lovverk, slik det er for vannkraftutbygginger etter vassdragsreguleringsloven § 8.

11. Rogaland fylkeskommune ber departementet vurdere om det bør innføres eierskapsregler og tidsbegrensede konsesjoner for strategisk viktige mineraler, både i et markeds- og sikkerhetspolitisk perspektiv.

12. Rogaland fylkeskommune støtter utvalgets forslag om at plikten og ansvaret til opprydding og istandsettelse etter mineralvirksomhet presiseres, men mener tiltakshavers ansvar bør utvides til også å gjelde gammel forurensing. Fritak for varig sikring mot fare som har oppstått fra tidligere aktiviteter innenfor området hvor

tiltakshaver har foretatt utvinning eller har hatt driftstillatelse, bør bare komme på tale der det vil bli helt urimelig tyngende å foreta slik sikring.

Votering

For innstillingen stemte 13: Inghild Vanglo (Ap), Lin Veronica Jacobsen (Ap), Marianne Chesak (Ap), Frode Myrhol (FP), Margrete Dysjaland (FrP), Svein Erik Indbjo (FrP), Elin Schanche (H), Ole Ueland (H), Aase Simonsen (H), Solveig Ege Tengesdal (Krf), Hanne Marte Vatnaland (Sp), Jarle Bø (Sp), Kjartan Alexander Lunde (V)

For Bjergas alternative forslag stemte 2: Alexander Rügert-Raustein (MDG), Heidi Bjerga (SV)

Dermed er innstillingen vedtatt.

For Tengesdals alternative forslag til punkt 6 stemte 14: Inghild Vanglo (Ap), Lin Veronica Jacobsen (Ap), Marianne Chesak (Ap), Margrete Dysjaland (FrP), Svein Erik Indbjo (FrP), Elin Schanche (H), Ole Ueland (H), Aase Simonsen (H), Solveig Ege Tengesdal (Krf), Alexander Rügert-Raustein (MDG), Hanne Marte Vatnaland (Sp), Jarle Bø (Sp), Heidi Bjerga (SV), Kjartan Alexander Lunde (V)

Imot forslaget stemte 1: Frode Myrhol (FP)

Dermed er Tengesdals alternative forslag til punkt 6 vedtatt.

For Tengesdals tilleggsforslag punkt 7-12 stemte 14: Inghild Vanglo (Ap), Lin Veronica Jacobsen (Ap), Marianne Chesak (Ap), Margrete Dysjaland (FrP), Svein Erik Indbjo (FrP), Elin Schanche (H), Ole Ueland (H), Aase Simonsen (H), Solveig Ege Tengesdal (Krf), Alexander Rügert-Raustein (MDG), Hanne Marte Vatnaland (Sp), Jarle Bø (Sp), Heidi Bjerga (SV), Kjartan Alexander Lunde (V)

Imot forslaget stemte 1: Frode Myrhol (FP)

Dermed er Tengesdals tilleggsforslag punkt 7-12 vedtatt.

Vedtak

1. Fylkesutvalget stiller seg positiv til at krav om bærekraft og samfunnsmessig best mulig forvaltning av mineralressursene tydeliggjøres i lovens formål.

2. Fylkesutvalget støtter videre forslaget om å utvide virkeområdet for mineralloven, jf. §§ 1-2 og 7-4, slik at den også omfatter utvinning av mineraler fra etterlatte masser fra tidligere mineraluttak, og gir rapporteringsplikt for overskuddsmasser ved samlet uttak over 5000 m³ i tilknytning til annen bruk av grunnen, eksempelvis i samferdsels- og infrastrukturprosjekter.
3. Fylkesutvalget er også enig forslaget som tydeliggjør at driftstillatelser bare kan tildeles hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som kan bli berørt av driften, og at det om særlige forhold tilsier det kan stilles krav om driftstillatelse for uttak av mindre forekomster enn 10 000 m³.
4. Det bør vurderes om det enten i forbindelse med endringen av mineralloven eller gjennom andre virkemidler kan innføres ytterligere krav som kan bidra til større grad av gjenbruk og gjenvinning av mineraler og byggeråstoffer.
5. Rogaland fylkeskommune støtter forslaget om samordning i behandlingen av søknader om mineralvirksomhet mellom ulike myndigheter, og understreker i den sammenheng viktigheten av at det gjennomføres gode konsekvensutredningsprosesser med involvering av ulike interessenter i beslutningsprosessene.
6. Rogaland fylkeskommune støtter ikke utvalgets forslag om å innføre en ny bestemmelse i plan- og bygningsloven om utvidet åpning for bruk av statlig plan i mineralsaker, da en anser at vilkårene i gjeldende plan- og bygningslov § 6-4 er tilstrekkelige. Videre er fylkeskommunen negativ til utvalgets forslag om å gi Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) kompetanse til å fatte vedtak om dispensasjon fra kommunale planer i forbindelse med vedtak om undersøkelsestillatelse. Begge disse forslagene vil medføre en svekkelse av det kommunale selvstyret og dermed innebære et inngrep i ansvarsfordelingen mellom kommunale og nasjonale myndigheter i saker om arealutnyttelse.
7. Rogaland fylkeskommune støtter utvalgets justerte forslag om innføring av en rekkefølgebestemmelse for planavklaring før DMF kan gi driftstillatelse etter mineralloven.
8. Rogaland fylkeskommune mener det bør innarbeides en rett for kommunene til kostnadsdekning til nødvendig juridisk og annen sakkyndig hjelp, slik det er for vannkraftutbygginger etter vassdragsreguleringsloven § 13.

9. Rogaland fylkeskommune mener vertskommuner for mineralvirksomhet må sikres en lovfestet rett til både en verdiandel og kompensasjon, eksempelvis grunnrenteskatt, slik det er for andre naturressursbaserte næringer som vannkraft, vindkraft og havbruk.
10. Rogaland fylkeskommune ber departementet vurdere om det bør innarbeides en hjemmel for revidering av tidligere gitte tidsbegrensede mineralutvinningskonsesjoner etter gammelt lovverk, slik det er for vannkraftutbygginger etter vassdragsreguleringsloven § 8.
11. Rogaland fylkeskommune ber departementet vurdere om det bør innføres eierskapsregler og tidsbegrensede konsesjoner for strategisk viktige mineraler, både i et markeds- og sikkerhetspolitisk perspektiv.
12. Rogaland fylkeskommune støtter utvalgets forslag om at plikten og ansvaret til opprydding og istandsettelse etter mineralvirksomhet presiseres, men mener tiltakshavers ansvar bør utvides til også å gjelde gammel forurensing. Fritak for varig sikring mot fare som har oppstått fra tidligere aktiviteter innenfor området hvor tiltakshaver har foretatt utvinning eller har hatt driftstillatelse, bør bare komme på tale der det vil bli helt urimelig tyngende å foreta slik sikring.